

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Нинел Нешева-Къосева
Нов български университет;
Научна специалност: Икономика, Народно стопанство 05.02.03

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Социално управление“, ПН 3.7. „Администрация и управление“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: **ДИМИТЪР ХАРАЛАМПИЕВ ПОПОВ**

Тема на дисертационния труд: **МОДЕЛ ЗА ОЦЕНКА НА ЖИЗНЕСПОСОБНОСТТА НА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ В БЪЛГАРИЯ**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1513 /31.05.2024 г. на Ректора на УНСС. На основание чл. 9 от ЗРАСРБ, чл. 30, ал. 3, чл. 31 от ППЗРАСРБ и чл. 100 от Правилника за учебната дейност на УНСС, Заповед № 530/29.02.2024 г. на Ректора на УНСС, решение на Катедрения съвет на катедра „Управление“ (Протокол № 14/27.05.2024 г.) и решение на Факултетния съвет на факултет Управление и администрация (Протокол № 10/28.05.2024 г.) при УНСС

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Управление“ на УНСС по научна специалност „Социално управление“, ПН 3.7. „Администрация и управление“ съгласно Заповед № 1688/21.07.2017 г. Обучението е осъществено в самостоятелна форма на обучение срещу индивидуално заплащане през периода 10.07.2017 – 10.07.2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията под заглавие „Модел за оценка на жизнеспособността на малки и средни предприятия в България“ с автор Димитър Харалампиев Попов има общ обем от 196 стандартни страници. Дисертацията е структурирана правилно от гледна точка представянето на поставените изследователски цели. Тя е организирана в последователни раздели, параграфи и подраздели, снабдена с таблици и фигури, които осигуряват логичното и последователно представяне на тезата.

1. Актуалност на темата:

Темата за жизнеспособността на малките и средни предприятия в България е изключително актуална и важна. Ефективните модели за прогнозиране като разработения от докторанта могат значително да подобрят управлението, устойчивостта и растежа на МСП, което от своя страна ще допринесе за цялостното икономическо развитие на страната. В условията на глобална конкуренция и икономическа несигурност, способността да се предвиждат и преодоляват рисковете е ключова за успеха на българските МСП.

Изследването и разработването на методи, адаптирани към българската икономическа среда и спецификата на българските МСП, е актуален и дори жизненоважен въпрос в управлението на МСП и политиката на държавата към тях. Коригиращият метод на Алтман, който е адаптиран за българските условия, е изключително важен, защото отчита специфичните характеристики на местната икономика и бизнес среда. Оригиналният модел на Алтман е разработен за големи публични компании в САЩ и не отразява точно реалностите на малките и средни предприятия (МСП) в България. Корекцията на модела, която е предложена в докторската теза, го прави по-подходящ и точен за оценка на финансовото здраве и жизнеспособност на българските МСП.

2. Постигане на поставените научни цели:

Заявената цел на дисертационния труд - „да се разработи модел за оценка на жизнеспособността на малките и средни предприятия, адаптиран чрез емпирични данни за България в средносрочен период от време“ (стр. 2) е последователно изпълнена. Предметът на изследването „жизнеспособността на малки и средни предприятия в България“ (с. 2) е правилно дефиниран и изследван консистентно във връзка с обекта. Изведен е нов, оригинален авторски модел „Моделът Попов“ за изследване на жизнеспособността, въз основа на МСП чрез холистичен методологически подход, синтез между управленски модели, използване на Big Data и значима популация от емпирични количествени данни на МСП в България.

Използваната научна литература представя широка гама от източници, които обхващат различни аспекти на бизнес анализа, финансови модели и методи за прогнозиране на финансова стабилност и неустойчивост на предприятията. Цитирането е извършено правилно в текста и в списъка на използваната литература.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Методологията на изследването е правилно подбрана и обоснована. Авторът е подбрал с внимание към избора на изследователските си методи, като е отделил специално внимание първо на дефинирането на работните категории, направил е критичен анализ на методите за прогнозиране и анализ възможностите за приложение при оценка на жизнеспособността на предприятията и е посветил специална глава на изработването и защитата на методологията на изследването си (методически аспекти на изследването, стр. 75-109). В нея той представя и защитава методологическото си решение за адаптацията на използваните подходи, модели и методи към българските условия.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Изследването предоставя значими теоретични и практико-приложни приноси чрез адаптиране на съществуващ модел и разработване на нови методики, подходящи за специфичния контекст на българските МСП. Чрез предоставяне на иновативни решения и практически инструменти, изследването има потенциала да подпомогне както научната общност, така и бизнес практиката в България.

Изследването предоставя следните приносни научни и научно-приложни иновации:

1. Адаптиране на модела на Алтман за българските МСП. Този адаптиран модел предоставя по-точни и релевантни прогнози за местните предприятия, което е изключително важно за финансовите институции, инвеститори и самите предприятия.
2. Разработване на нов авторски модел „Попов“: Разработването на нов модел за оценка на жизнеспособността на българските МСП на база на локални данни и специфики на пазара е значителен принос. Този модел включва методики за справяне с липсващи данни и нормализация на данните, което подобрява точността на прогнозите. Приложимост: Новият модел може да бъде използван директно от управленските екипи на МСП за оценка и подобряване на финансовото здраве на техните компании.
3. Сравнителен анализ на различни класификационни техники: Проведеният сравнителен анализ между логистичната регресия и наивния байсов класификатор предлага важни прозрения за ефективността на различни методи за прогнозиране. Този анализ показва, че макар и двата метода да са ефективни, те имат своите уникални предимства и недостатъци. Управленските екипи и анализатори могат да изберат най-подходящия метод за конкретната си ситуация, като се основават на направения анализ.

4. Практическо приложение и алгоритъм: Разработването на алгоритъм за приложение на адаптирания модел в управленската практика на МСП е значителен принос, тъй като предоставя практически инструмент за оценка на риска.

Приложимост: Този алгоритъм може да бъде внедрен в различни софтуерни среди и използван от компании за подобряване на финансовото им управление и вземане на стратегически решения.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът представя 3 публикации с безспорно научен характер върху основни аспекти на дисертационния труд, публикувани в научни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява вярно, точно и ясно представения дисертационен труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

- В дисертацията биха могли да се представят примери за резултатите от приложението на модела Попов към реални български предприятия, за които той е приложим.
- В по-нататъшните си изследвания Авторът би могъл да продължи апробирането на модела, изследвайки връзката между Модела на Алтман и кредитния рейтинг. Значението на Z-score корелира със значенията на международните рейтингови агенции.
- Каква еволюция би претърпял моделът с влизането в сила на новите регулации за устойчивост, екологичен, социален и управленски риск, за адаптиране към тях?

8. Заключение

В резултат на направените анализи и оценка на дисертационния труд „Модел за оценка на жизнеспособността на малки и средни предприятия в България“, гласувам с ДА за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Социално управление“, ПН 3.7. „Администрация и управление“ на Димитър Харалампиев Попов.

Дата / място

10/06/2024

София

Подпис:

.....

(доц. д-р Нинел Нешева-Къосева)